

ACADEMICIAN VIOREL BARBU

***Viorel Barbu** este membru al Academiei Române, președintele Filialei Iași a Academiei Române. S-a născut la 14 iunie 1941, la Deleni – Vaslui. A urmat, între 1959-1964, Facultatea de Matematică, Universitatea Al. I. Cuza, Iași 1969, doctor al Universității Al. I. Cuza, Iași.*



1. Considerați că România de azi este diferită de cea anterioară anului 1989? Din această perspectivă, se poate vorbi, din perspectiva dumneavoastră, de o magistratură de dinainte de 1989 și de una de după 1989?

Fără îndoială, este complet diferită sub raport politic, economic și chiar social. Instituțiile s-au schimbat și ele, chiar dacă nu așa cum am fi dorit, dar fără îndoială nu putem vorbi de o ruptură instituțională și, sincer vorbind, nici nu cred că era necesară. Personal, nu mai cred de mult timp în eficiența unor reforme „revoluționare” în spațiul public, chiar atunci când cu toții ne-am dori schimbări rapide și vizibile.

O evoluție bine susținută și condusă este mai eficientă decât experiențe radicale, dar nemotivate. Mai toate instituțiile statului dinainte de 1989 au continuat să funcționeze și după aceea cam cu aceiași oameni, magistratura fiind una dintre acestea.

Nici nu cred că a fost rău și în mod sigur nu se putea altfel, fără a intra într-o gravă criză instituțională pe care România o mai traversase cu 40 ani înainte, la instalarea regimului comunist. În ciuda unor abuzuri și a controlului strict al sistemului comunist asupra justiției, fără îndoială că cei mai mulți dintre magistrații dinainte de 1989 (am în vedere în special perioadă mai relaxată de după 1965) și-au exercitat cu onestitate și competență profesia, așa cum se întâmpla și în prezent.

2. Ar trebui trecută cu vederea colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității, dată fiind experiența și competența acumulată (știut fiind că un bun specialist se formează în mulți ani) sau ar trebui ca aceste persoane să fie expuse și îndepărtate din profesie? Soluția din Germania de Est, unde, după căderea zidului și reunificare, judecătorii din perioada comunistă au fost îndepărtați, este cea mai bună?

Cred că îndepărtarea unui specialist competent și a unui profesionist pentru asemenea motive care nici nu mai rezonază, de altfel, în conștiința românească, nu ar fi doar abuzivă, ci și neproductivă. România din 2010 nu este Germania anului 1990. Exceptând cazurile de crime sau abuzuri flagrante contra drepturilor omului, cred ca este un subiect care ar putea fi închis.

Românii au ieșit din dictatură cu numeroase frustrări, resentimente și desigur sentimente de culpabilitate de care nu au fost decât rareori responsabili. Dacă nu pot fi uitate, ar trebui măcar iertate. În ceea ce mă privește, răspunzând pe scurt la întrebarea dumneavoastră, prefer un profesionist (în speță judecător sau procuror) competent și onest unuia cu dosar „nepătat” dar lipsit de profesionalism.

3. Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? În ce modalitate? Prin ce pârgii?

Nu am informații exacte, dar cred că există și va exista întotdeauna tentația politicianului de a influența și chiar controla justiția. S-a întâmplat întotdeauna la noi acest lucru și nu numai la noi. Nici nu-i de mirare; politica este știința și practica puterii.

4. Dacă ar trebui să vă adresați unei instanțe din România, pentru a vă ocroti un drept, ați avea încredere în sistem, în general, și în judecător, în special? Există vreo diferență între ceea ce ar trebui să fie un judecător și ceea ce el este, în realitate?

Nu m-am adresat niciodată justiției într-o cauză personală, dar cred că aș avea încredere. Ceea ce mă neliniștește este însă lentoarea actului de justiție și procedura complicată.

5. Ce socotiți că ar trebui să facă membrii acestui corp profesional pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în actul de dreptate? Cum ar trebui să se comporte un judecător? S-a născut oare judecătorul ideal?

Desigur, în calitate de cetățean, aș dori ca magistratul român să se comporte și să profeseze la înălțimea autorității și a demnității sale. Nu am încredere decât într-o justiție independentă și neaservită politic; aș dori să fie într-adevăr o putere în stat egală celorlalte două, deoarece numai așa mă simt în siguranță ca cetățean. Nu pot face eu portretul robot al judecătorului ideal și de fapt nici nu cred în aceasta sintagma.

Cum trebuie să fie judecătorul? Profesionalist, cultivat și cu simțul dreptății care trebuie să se manifeste desigur în spiritul legii și poate mai puțin în „litera legii”, care poate fi imperfectă. Aș dori ca magistratul roman să se comporte și să aibă reputația magistratului american, englez, german sau al altor țări civilizate. Poate este bine să închei aici cu o istorioară aflată din memoriile lui Winston Churchill, prim-ministru al Regatului Unit în cel de-al doilea război mondial. În anul 1943, o curte britanică îl inculpase pe generalul Charles de Gaulle, pe acea vreme conducătorul Franței libere și aflat în Liban, pentru tratament incorect aplicat de subordonații săi unui cetățean britanic. Winston Churchill aflând de aceasta cât și de intenția lui de Gaulle de a-l vizita la Londra, i-a comunicat în scris prietenului și aliatului său francez să-și anuleze deocamdată vizita, deoarece ar risca închisoarea, întrucât el, ca prim-ministru, nu poate influența hotărârea tribunalului respectiv. Aceasta se întâmpla într-o țară aflată în război total și cu un prim-ministru (W.Churchill) care avea puteri politice depline în Regatul Unit. Este greu de crezut, nu-i așa?